

NIEČO O POKOJI

Čo je pokoj?

O pokoji sa dá hovoriť z rôznych hľadísk: v duševnom živote, v prírode, v spoločnosti, v politike, v náboženstve, v liturgii, a pod. Slovo „pokoj“ etymologicky vychádza z latinského slova „pax“, resp. „pangere“, čiže zjednať, pevne ustáliť, uzavrieť pakt, dohodu.

Preto sa spontánne spája s mierom – nielen v slovenčine, ale aj v mnohých iných jazykoch a kultúrach. V médiách sa tieto dve slová – pokoj a mier – často používajú ako synonymum. A myslia tým opak vojny, teda stavu, kedy väčšie či menšie spoločenstvá ľudí môžu bez nebezpečenstva rozvíjať svoj sociálny, kultúrny a ekonomický život.

Takto o tom hovoria aj rôzne knihy v Starom zákone. Tam je vidieť, že mier a pokoj boli krátke, i niekoľkoročné obdobia, nie však dlhé; akoby trvalý ľudský stav bolo zostať vo vojne jeden proti druhému.

Avšak v Biblii vrcholom je dostať a užívať si „pokoj ako dar od Pána“, lebo to zabezpečuje budúcnosť (por. 1Krľ 2,33; Ž 37,37; Pavlove listy). To je prísľub, ktorý dal Boh a bol naviazaný na počúvanie a realizáciu jeho slov. Izaiáš i autor listu Hebrejom nazýva Božieho Mesiáša ako Knieža a Kráľa šalomu, teda pokoja (Iz 9; Hebr 7,2) a že vedľa neho sú aj poslovia pokoja (Iz 52, Nah 2).

V knihách Nového zákona je v tomto silný posun, lebo vo všetkých evanjeliách sa nehovorí iba o prianí pokoja, ale o tvorcoch a roznášateľoch pokoja. Čiže tendencia zo Starého zákona vyprosiť si a prijať „pokoj ako dar od Pána“ sa naplno realizuje v Ježišovi, ktorý povedal ako prvú vec hneď po svojom vzkriesení: „Pokoj vám!“ A Pavol ho predstavuje ako „Pána pokoja“ (2 Sol 3,16).

Čiže pokoj je niečo viac ako iba mier. Mier chápem iba ako dohodu o tolerovaní sa, neútočení. Avšak pokoj mi veľmi dobre vystihuje slovo „upokojenie, upokojiť sa“. Nie je to až tak vzájomná „mierová“ dohoda, ale skôr a najmä „stav vyrovnanosti, harmónie, jednoty, radosti a prosperity“. Vedie k tomu „cesta stíšenia“, zmiernenia vnútorného napätia v človeku. Chápem to ako predpoklad mieru. Lebo ak nemáme pokoj, harmóniu v sebe, ťažko budeme vytvárať a dodržiavať pokoj a mier s inými.

Ako to realizovať pri aktuálne modernom a nervóznom ponáhľaní sa a snahe stíhať lehoty?

Vidím to ako nedovoliť, aby ma vnútorné či vonkajšie podnety vyrušovali nadmieru. Tieto podnety ma musia vyrušovať, lebo to zabezpečuje pohyb človeka, ale nie nadmieru.

V prítomnom okamihu to musím nasmerovať správnym smerom. V dnešnej uponáhľanej dobe strácame pokoj najmä preto, že nevieme využiť prítomnú chvíľu a že sa teda nevieme ani ponáhľať, len sa naháňame.

Jeden príklad. Novinár z Európy prišiel hľadať pokoj k známemu budhistickému mníchovi v Ázii. Požiadal ho, aby mu niečo poradil. Mních mu teda povedal, že ráno, keď vstane, tak vstane; keď sa umýva, tak sa umýva; keď raňajkuje, tak raňajkuje; keď pracuje, tak, pracuje.

Novinár ho zastavil a povedal mu: Ale veď to robím aj ja! Mních mu však povedal: Nie, ty, keď vstávaš, už sa umývaš; keď sa umývaš, už raňajkuješ; keď raňajkuješ, už ideš do práce; keď si v práci, už ideš domov.

Preto si myslím, že sa treba naučiť „ceste pokoja“. Odporúča to už prorok Izaiáš (59,8) a potom apoštol Pavol (Rim 3,17). Realizácia tejto cesty je však rôznorodá: inak to realizuje otec či mama rodiny, inak ja ako kňaz, inak adolescent či vdovec či rozvedená žena, inak zdravý či chorý človek, a pod.

Cesta pokoja sa dá realizovať aj ako psychologický tréning. Človek sa na nej dostane viac-menej ďaleko, ale kvôli krehkosti svojej či iných vždy narazí na svoje limity. Keď však počúvame a kráčame podľa Ježiša, dostaneme sa takpovediac za svoje limity.

Čo to znamená?

Pochopil som môj život ako súčasť veľkého Božieho projektu. Najprv som si chcel žiť môj život podľa seba, ale udalosti ma naučili, že lepšie urobím, ak si osvojím tento Boží projekt. Nebolo to ľahké vyrovnať sa s tým, bolo to ako zápas Jakuba s Bohom – nechcel som to ako nevyhnutnosť pre seba. Potreboval som si zdôvodniť, prečo mám prijať tento Boží projekt a nasadiť sa, angažovať sa v ňom. (Neskôr ma presne o toto požiadali aj rodičia birmovancov – aby som ich deťom dal argumenty, prečo je dobré veriť v Boha a mať s ním vzťah.)

Následne som pochopil, že sa medzi nami vytvoril vzťah, resp. akoby sme boli 2 strany a medzi nami spoločná dohoda, zmluva, že chceme spoločne kráčať. Vtedy som pochopil, že cieľom života človeka je pokoj v Bohu a že Boh „tvorí“ tento pokoj svojším spôsobom. Apoštol Pavol to opísal v liste Efezanom: *„Skrze Kristovu krv sme sa stali blízkymi. Veď on je náš pokoj! On z oboch urobil jedno a vo svojom tele zbúral medzi nimi múr rozdelenia, nepriateľstvo (...) aby v sebe z tých dvoch vytvoril jedného nového človeka, a nastolil pokoj; aby v jednom tele skrze kríž v sebe samom zabil nepriateľstvo a zmieril oboch s Bohom. Prišiel a zvestoval pokoj vám, čo ste boli ďaleko, a pokoj tým, čo boli blízko.“* (Ef 2,13-17)

Toto je ten neuveriteľný Boží projekt – projekt jednoty! Pretože on kvôli tomuto zomrel – toto je naša spása, náš nový život, naša cesta pokoja!

Keď som toto pochopil, naplnil ma neuveriteľný pokoj. Potom aj modlitba, spoveď, Eucharistia, čítanie Písma, každodenné skutky, všetko malo zrazu iný význam. Môžem povedať, že som našiel, čo som potreboval.

A čo je opakom pokoja - strach?

Nie. Strach je silný pocit neistoty a starosti, a je opakom istoty, teda stavu, kde sme uchránení od nebezpečenstiev.

Opakom pokoja je konflikt. V sebe alebo s inými. Najvyšším prejavom konfliktu je vojna, snaha minimálne oslabiť až zničiť toho druhého.

Pokoj je teda nie divergencia, ale konvergencia, nie odchádzanie od seba (teda konflikt), ale zblížovanie sa a hľadanie zosúladenia sa (pokoj a jednota). Pápež František dnes hovorí, že kresťanská viera sa dá dnes vyjadriť aj slovom „blízkosť“, byť si blízki, teda bratstvo a jednota.

Čo vám pokoj prináša a čo vám ho naopak berie? Máte nejaké stratégie, ako pokoj získať a udržať si? Čo odporúčate svojim farníkom?

Získať pokoj veľmi pomáha príroda. Jej rozmanitá krása, nenútené objatie a jasný harmonogram prirodzene upokojujú naše rozbúrené emócie. Nie zbytočne sa do prírody chodia uzdraviť najmä krízový manažéri. Spomína to už Ž 72,3: „vrchy prinášajú ľudu pokoj a pahorky spravodlivosť“.

Taktiež aj Knihy Prísloví, Kazateľ, Múdrosť a Syrachovho syna majú veľa ponaučení ako získať pokoj. Treba ich čítať a meditovať.

Ale ja si stále pripomínam slová z nášho breviára, ktoré vychádzajú z Biblie: „V tvojej vôli je môj pokoj.“ Pre mňa to znamená budovať ostrovčeky pokoja, zjednoteného sveta tam kde som, lebo to je Božia vôľa: „aby všetci boli jedno“ (Jn 17,21). Nie je to jednoduché, lebo diabol – teda rozdeľovateľ – je stále aktívny. Avšak má cenu žiť pre pokoj, lebo sme súčasťou tohto krásneho Božieho projektu, sme ľuďom pokoja a nie pohrdania a vojny.

Keď pozerám na ukrižovaného Ježiša, ktorý kričí svoju opustenosť, viem, že v ňom je všetko zlo – lebo on ho prijal na seba. V každom zle, čiže ne-pokoji a temnote vidím jeho, prijímam jeho – prijímam to či ono rozdelenie, znechutenie, beznádej, obmedzenie, bolesť a utrpenie. Aj ja sa teda na začiatku hádam s Bohom, ale skončím v tichu a zverujem sa mu, odovzdávam ako Ježiš.

Keďže ale Ježiš je aj darcom Ducha Svätého, následne v sebe cítim pokoj, nádej, šancu, múdrosť, pocit domova, odpustenie. Všetko, čo prijal na seba, stalo sa teda životom, svetlom, vzkriesením. Ak ho budem napodobňovať, môžem prispieť k obnoveniu jednoty, teda pokoja medzi všetkými: katolíkmami, inými kresťanmi, veriacimi iných náboženstiev a ľuďmi dobrej vôle.

Treba iba zostať v láske, nemať zlé myšlienky – to sú tie podnety, ktoré sa musíme naučiť správne nasmerovať, o ktorých som hovoril vyššie. Vtedy prekonáme zlo a staneme sa prameňom pokoja pre ostatných. Nesmieme myslieť veľa na seba, musíme pomôcť ľuďom nachádzať Boží pokoj.